

LEARN. SHARE. ADVANCE.

<http://www.openaccessweek.org/>

24-30 octombrie 2011

Săptămâna Accesului Deschis 2011

Află. Participă. Promovează

Luați parte la cel mai mare eveniment al Open Access care a fost vreodată – **Săptămâna Accesului Deschis 2011**. Săptămâna Accesului Deschis, acum în al cincilea an, își prezintă activitățile pe cca. 1000 de site-uri în aproape 100 de țări. Participarea au anunțat-o mii de cercetători, profesori, studenți, bibliotecari, administratori universitari, agenții de finanțare, factori de decizie politică și lucrători din domeniul cunoașterii. La Săptămâna Accesului Deschis 2011 vor participa diverse grupuri interesate în promovarea difuzării libere și imediate a publicațiilor și a datelor științifice. Contribuțiile anterioare au fost diverse, inspirate, provocatoare și creative.

http://www.openaccessweek.org/profiles/blogs/the-conclusion-of-open-access?xg_source=activity

Pentru prima dată, [SPARC](#) (Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition), invitând organizațiile să demonstreze sprijinul lor pentru Săptămâna Accesului Deschis, sponsorizează această activitate. Săptămâna Accesului Deschis 2011 oferă o oportunitate unică pentru organizațiile care doresc să se conecteze la impulsul global al schimbului deschis de informații. Sponsorilor Săptămânii Accesului Deschis 2011 li se va acorda o vizibilitate largă într-o varietate de canale, în funcție de nivelurile prezentate mai jos.

În anul 2010, site-ul Web al [Săptămânii Accesului Deschis](#) a găzduit:

- 38783 vizite și 27954 de vizitatori din 150 de țări, numai în luna octombrie
- 90578 vizite și 63770 de vizitatori din 179 de țări pe parcursul anului (ianuarie-decembrie)
- în topul vizitelor sunt SUA, Marea Britanie, Germania, Canada, Spania, Polonia, Franța, India, Portugalia, Japonia, Italia și Africa de Sud.

Istoriile care au fost împărtășite sunt inspiratoare, realizate cu un grad înalt de creativitate.

Studenții de la Universitatea din Boston au realizat un video clip pentru a ilustra faptul că studierea fără acces la resurse informaționale de care ai nevoie este ca și cum să porți o jumătate de șosetă, să mănânci o jumătate de hotdog, sau să citești o jumătate de carte.

<http://www.openaccessweek.org/video/open-access>.

Masteranzii USM de la Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării, programul „Managementul instituției infodocumentare” au avut contribuții locale, realizând un video clip consacrat Săptămânii Accesului Deschis 2010: *Amortitu Angela, Bețivu Valeria, Butucel Elena*,

Cozlov Irina, Făureanu Tatiana, Gavrilița Cristina, Gori Victoria, Iftodi Lina, Muntean Aliona, Starciuc Savela, Tulbure Olga, Țurcan Tamara, Țurcanu Aliona, Tutun Irina, Ucrainciuc Svetlana http://www.youtube.com/watch?v=BcAbIJQrs_0.

Săptămâna Accesului Deschis 2010 în Republica Moldova a fost un eveniment care s-a manifestat prin activități de promovare a Accesului Deschis, de valorificare a resurselor culturale și științifice, printr-un model nou de acces și diseminare. În bibliotecile universitare și publice au fost realizate diverse acțiuni de promovare a Accesului Deschis în cadrul ședințelor senatelor, catedrelor, Zilelor de Informare, prin intermediul site-urilor etc. Este de remarcat că 3 biblioteci universitare au început activitatea de creare a depozitelor digitale. Cele mai active biblioteci care au promovat Accesul Deschis în această săptămână au fost: Departamentul Informațional Biblioteconomic ULIM; Biblioteca Științifică a Universității de Stat „A.Russo” din Bălți, Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova, Biblioteca Științifică a ASEM.

Importanța promovării Accesului Deschis în țara noastră a fost discutată în cadrul Simpozionului Științific Național „Paradigme și tendințe în informarea și comunicarea științifică”, 2 iulie 2010. Organizatori: Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, Catedra Biblioteconomie și Asistența Informațională, Programul eIFL-OA Moldova <http://www.slideshare.net/cdbclub>. Participanții simpozionului au primit în dar publicația *Ghidul Accesul Deschis: oportunități și provocări*, traducere în limba română din limba engleză intitulată „Open Access - Opportunities and challenges: A handbook”, publicată de către Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Comisia Europeană și Comisia Germană pentru UNESCO în 2007 cu sprijinul Ministerului German de Externe. Traducere în limba română: Kosson, 2009 www.kosson.ro.

Conferința anuală a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova din 11-12 noiembrie 2010 a avut genericul „Accesul deschis la informație și cunoaștere: susținerea progresului durabil”, fapt care confirmă încă o dată importanța Accesului Deschis pentru țara noastră http://www.abrm.md/menu3_2.html.

Au fost postate materiale consacrate problemelor Accesului Deschis în Republica Moldova pe blogul <http://oarm.blog2x2.net/> și **DECLARAȚIA** Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova privind Accesul Deschis la informație pe slideshare.net.

Toate aceste contribuții la promovarea Accesului Deschis - în scris, fotografii și video - reprezintă o resursă fantastică, care ne va ajuta pe toți să continuăm discuția pe parcursul anului 2011. Tot ce s-a realizat până în prezent confirmă importanța tot mai mare a Săptămânii Accesul Deschis. Desigur, impulsul, dimensiunea și puterea în creștere a rețelei la nivel mondial, continuă să impresioneze.

Săptămâna Accesului Deschis 2010 a fost pentru noi, de asemenea, un moment important de muncă și de identificare a oportunităților viitoare. Trebuie găsite noi modalități de a satisface cerințele cercetătorilor, noi modalități de a aduce Săptămâna Accesului Deschis la universitate, bibliotecă, editură, în comunitate. În timp ce s-au realizat progrese esențiale, suntem abia la început pentru a face incursiuni de a promova Accesul Deschis în comunitatea de savanți și cercetători.

Am făcut progrese și pentru creșterea gradului de conștientizare a valorii Accesului Deschis și promovarea Accesului Deschis ca o nouă normă în învățământ și cercetare. Felicitări pentru fiecare persoană care a lucrat pentru a asigura succesul evenimentului - la nivel local, național și la nivel global.

Bineînțeles, există mai multe evenimente în anul 2011. Și, desigur, există **Săptămâna Accesului Deschis 2011** pe care o așteptăm cu nerăbdare!

CE POT FACE BIBLIOTECARIII PENTRU A PROMOVA ACCESUL DESCHIS

Lansarea Accesului Deschis, Inițiativei Arhivelor Deschise și arhivelor instituționale

- Principalul motiv pentru care universitățile trebuie să aibă arhive instituționale este sporirea vizibilității și impactului cercetărilor realizate. Arhivele vor ridica statutul facultăților, profesorilor, cercetătorilor și al instituției în întregime.
- Un motiv mai specific este faptul că un număr tot mai mare de reviste științifice permit autorilor să depună postprinturile în depozite instituționale și nu în cele tematice. Chiar dacă această diferență dintre arhive este arbitrară, instituțiile care nu vor crea arhive, vor lăsa cercetătorii săi, irecuperabil, fără nici o modalitate de a oferi OA la lucrările lor.
- "OAI-compliant" înseamnă că arhiva creată corespunde protocolului de recoltare a metadatelor pe baza *Inițiativei Arhivelor Deschise (OAI)*. Acest protocol asigură interacționarea arhivei noastre cu alte arhive, astfel metadatele din mai multe arhive se agreghează în una globală. Utilizatorii pot realiza căutările în arhive conforme OAI, fără a vizita separat arhivele și a lansa căutări separate. Prin urmare, protocolul OAI face conținutul mai vizibil, chiar dacă utilizatorii nu știu de existența și conținutul arhivei noastre <http://www.openarchives.org/>. Putem utiliza Directoriul [OpenDOAR](#) și Registrul [ROAR](#) pentru a realiza căutări în mai multe repozitorii instituționale.
- Există aproape 12 pachete open-source pentru crearea și menținerea arhivelor OAI-compliant. Cele mai importante patru sunt: Eprints (Southampton University), DSpace (Massachusetts Institute of Technology), CDSWare (CERN), și FEDORA (Universitățile Cornell și Virginia) <http://www.eprints.org/software/>.

Asistența cercetătorilor, cadrelor didactice privind depozitarea articolelor științifice în arhive instituționale

- Mulți cercetători sunt dispuși să arhiveze materialele, dar sunt foarte ocupați. Unele cadre suferă de tehnofobie. Altele ar putea avea nevoie de educație și informare privind avantajele OA.
- De exemplu, unele biblioteci universitare vizitează catedrele, discutând cu cercetătorii, pentru a-i ajuta să depună o copie a articolelor în depozitul instituțional. Biblioteca St. Andrews University solicită de la cercetători să trimită articolele lor prin e-mail și apoi personalul bibliotecii le încadrează în depozitul instituțional.

Luați în considerare publicarea unor reviste în acces liber. Aici sunt câteva exemple, dar nu și o listă completă

- *Philosophers' Imprint*, de la Universitatea din Michigan, este o revistă recenzată OA a cărei motto este „*Editat de filosofi. Publicat de bibliotecari. Gratuit pentru cititorii de pe Web*”. Deoarece redactorii și editorii (de la facultate și bibliotecari) sunt salariați de universitate, această revistă, fiind subvenționată de către universitate, nu are nevoie de a percepe taxe de procesare <http://www.philosophersimprint.org/>.
- Biblioteca de la Universitatea din Arizona, Tucson publică în OA revista științifică recenzată *Journal of Insect Science*. Pentru detalii și perspectiva asupra experienței lor a se vedea (1) Henry Hagedorn, *Publishing by the Academic Library (Activitatea de publicare a bibliotecii academice)*, prezentare la o conferință din ianuarie 2004, și (2) Eulalia Roel, *Electronic journal publication: A new library contribution to scholarly communication (Publicarea revistelor electronice: o nouă contribuție a bibliotecii în comunicare științifică)*, College & Research Libraries News, ianuarie 2004 <http://www.insectscience.org/>.
- Biblioteca Boston College publică revistele facultăților colegiului în acces deschis. Vezi comunicatul de presa din 16 decembrie 2004 <http://www.bc.edu/libraries/>.

- Revista *Journal of Digital Information* este acum publicată de Texas A&M University Libraries în acces deschis <http://jodi.tamu.edu/>.

Luați în considerare că revistele care nu justifică prețurile ridicate pot fi anulate prin emiterea unei declarații publice

- A se vedea lista universităților, care deja au făcut acest lucru. În cazul în care vă dă curaj și idei, ați putea face același lucru pentru instituția dvs. <http://www.earlham.edu/~peters/fos/lists.htm#actions>.
- Realizați prezentări pentru senatul universității, în bibliotecă sau la facultăți și departamente separate, întru educarea cercetătorilor și administratorilor despre criza de comunicare științifică și demonstrați avantajele Accesului Deschis ca o soluție cuprinzătoare. Veți avea nevoie de sprijin din partea cercetătorilor și administrațiilor pentru aceste decizii, dar alte universități au reușit să-o facă.

Întreprindeți realizarea digitizării, conservării și Accesului Deschis, realizarea proiectelor nu numai pentru universitate, dar și pentru grupuri locale, de exemplu, organizații non-profit, organizații comunitare, muzee, galerii, biblioteci publice. Demonstrați beneficiile OA comunității non-academice, în special comunității non-profit.

Alăturați-vă **SPARC** (Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition), un consorțiu de biblioteci universitare care activ promovează OA <http://www.arl.org/sparc/>.

Aderăți la **Alliance for Taxpayer Access** (ATA) - Alianță pentru accesul contribuabililor, o coaliție din SUA a organizațiilor non-profit care lucrează pentru Accesul Deschis la cercetările finanțate din fonduri publice. A se vedea membrii existenți ai ATA. Dacă puteți convinge universitatea să se alătore ATA, ar fi în beneficiul ei <http://www.taxpayeraccess.org/member.html>.

O foarte scurtă introducere despre Accesul Deschis realizată de Peter Suber

<http://www.earlham.edu/~peters/hometoc.htm>

Open-Access (OA). Publicarea în Accesul Deschis este digitală, on-line, gratuită, și liberă de restricții privind drepturile de autor și de licențe. Ceea ce o face posibilă este Internetul și consimțământul autorului sau al titularului dreptului de autor.

OA este pe deplin compatibil cu *peer review* (evaluare de experți, recenzare), iar toate inițiativele principale OA pentru literatura științifică insistă asupra importanței recenzării. La fel așa cum autori donează articolele pentru publicare în reviste, același lucru îl fac editorii revistelor și experții care participă la recenzarea articolelor.

Literatura de specialitate pentru **OA** nu poate fi produsă liber, chiar dacă este mai puțin costisitoare, decât producerea publicațiilor de specialitate tradiționale. Întrebarea nu este dacă literatura științifică de specialitate se poate face fără costuri, dar dacă există modalități mai bune de plată din contul cititorilor și creării unor bariere de acces. Modele de afaceri pentru plata accesului depind de modul în care este livrat OA.

Există două mijloace principale pentru oferirea Accesului Deschis la articole de cercetare: arhive sau depozite (repozitorii) OA și reviste OA.

Arhivele și depozitele OA:

Arhivele și depozitele OA nu efectuează recenzarea, ci pur și simplu fac conținuturile deschise și la dispoziția tuturor. Acestea pot conține preprinturi, postprinturi sau ambele forme. Arhivele pot aparține instituțiilor, precum universităților și laboratoarelor, sau pot fi tematice, cum ar fi în domeniul fizicii sau economiei.

Autorii își pot archiva preprinturile fără permisiunea cuiva, și majoritatea revistelor deja permit acestora să archiveze postprinturile. Atunci când arhivele sunt realizate în conformitate cu protocolul Open Archives Initiative, acestea devin interoperabile, iar utilizatorii pot găsi conținutul lor fără să știe ce arhive există, unde sunt situate sau ce conțin. În prezent există software open-source pentru construirea și menținerea arhivelor conform protocolului OAI, reprezentând un impuls puternic la nivel mondial pentru utilizarea acestora. Costurile unei arhive sunt nesemnificative: ceva spațiu pe un server și ceva din timpul unui tehnician.

Revistele OA:

Revistele OA trebuie să treacă recenzarea și apoi să fie oferit accesul liber la conținutul lor pentru toată lumea. Cheltuielile lor constau în recenzarea articolelor, pregătirea manuscrisului și spațiul pe server.

Revistele OA își asumă cheltuielile pentru diseminarea conținutului, plătind costurile de producție, astfel accesul poate fi gratuit pentru toată lumea. Uneori, acest lucru înseamnă că revistele au subvenții de la universitățile care le găzduiesc sau de la societăți profesionale. Alteori, revistele percep un comision pentru procesarea articolelor acceptate pentru publicare, care urmează să fie plătit de către autor sau sponsorul autorului (angajatorul, agenția de finanțare).

Revistele OA care percep taxe pentru procesare, de obicei, renunță la acestea în cazurile economice dificile. Revistele OA cu subvenții instituționale tind să nu impună taxe de procesare. Putem utiliza [DOAJ](#), Directory of Open Access Journals - Reviste academice din 109 țări și publicate în 50 de limbi.

Revistele OA pot obține subvenții nesemnificative sau prin taxe, dacă au un venit de la alte publicații, publicitate, suplimente plătite sau servicii auxiliare. Unele instituții și consorții stabilesc reduceri de taxe. Unii editori OA renunță la taxă pentru cercetătorii afiliați instituțiilor, care au plătit taxa anuală de membru. Există mult loc pentru creativitate, în găsirea căilor de a plăti costurile unei reviste OA recenzate, și suntem departe de a epuiza inteligența și imaginația noastră.

Înregistrați-vă pentru a participa și aflați mai multe pe site-ul Săptămânii Accesului Deschis <http://www.openaccessweek.org>. Creați un grup în universitatea dvs., comunitatea locală, și profitați de puterea rețelei sociale a Săptămânii Accesului Deschis.

Vă recomandăm să luați parte la acest eveniment unic.

Natalia Cheradi, Coordonator Program eIFL-OA Moldova
cheradi@lib.ase.md Tel. 402964; 402940

10 octombrie 2011